

Присяжна О.О., студентка 2 курсу факультету № 2 НАВС *Науковий керівник:* Горбачевський В.Я., професор кафедри кримінально-правових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Адвокатська таємниця, проблеми збереження

Захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру. З моменту звернення клієнта до адвоката та заключення договору про надання юридичної допомоги одразу починається робота по збиранню доказів, інформації, ознайомленню з документами та виконання інших дій, необхідних для надання правової допомоги, здійснення захисту чи представництва. Саме з першої хвилини спілкування клієнта і адвоката виникає обов'язок останнього щодо збереження конфіденційності інформації, що надходить у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків.

Конфіденційність стосунків захисника та клієнта, дотримання професійної юридичної таємниці є фундаментальною традицією у світовій юридичній практиці. Там де панує право, завіса конфіденційності не може бути піднятою навіть тоді, коли приховані відомості мають суттєве значення для справи. Часто адвокат знає що підозрюваний скоїв злочин, проте законним шляхом робить усе можливе для того щоб його підзахисний був виправданий. Публічний інтерес в судовому рішенні у даному випадку відходить на другий план. Адже ситуації як і люди є різні. І часто не бажано щоб про візит до адвоката дізнались треті особи.

Важливість збереження адвокатом професійної таємниці обумовлена тим, що лише за такої умови клієнт може довіритися та надати повну інформацію щодо обставин справи. Без цієї інформації повноцінна юридична консультація неможлива і очікуваного результату не буде. З моменту укладення договору і до закінчення провадження клієнт не повинен побоюватися розголошення захисником конфіденційних відомостей ні третім особам, ні суду, ні іншим державним органам. Цьому сприяють і положення КПК, зокрема п.1. ч. 2 ст. 65 що не може бути допитаний як свідок захисник.

Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» збереження адвокатської таємниці є професійним обов'язком адвоката. Згідно статті 22 адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Обов'язок зберігати адвокатську таємницю поширюється на адвоката, його помічника, стажиста та осіб, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також на особу, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю. Адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання зобов'язані забезпечити умови, що унеможливають доступ сторонніх осіб до адвокатської таємниці або її розголошення.

У присязі адвокат присягає у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до [Конституції України](#) і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі».

За розголошення відомостей, що становлять адвокатську таємницю, адвокат несе дисциплінарну відповідальність передбачену ч.5 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Відповідно до статті 23 (Гарантії адвокатської діяльності) Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» забороняється вимагати від адвоката, його помічника, стажиста, особи, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також від особи, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю, надання відомостей, що є адвокатською таємницею.

Загалом, норми українського законодавства в цілому світовим стандартам відповідають, проте мають і суттєві відмінності. Так, наприклад, ще у 1982 році Європейський Суд (European Court of Justice) постановив знакове рішення у справі C-155/79 AM & S Europe Limited v Commission of the European Communities.

Суть спору була наступною. В ході розслідування можливих конкурентних дій посадові особи Єврокомісії зажадали від англійської компанії AM & S Europe Limited документи для ознайомлення. Представники компанії заявили, що частина витребуваних документів не підлягає наданню, оскільки є захищеними адвокатською таємницею (Attorney-Client Privilege). Компанія готова була надати для ознайомлення лише окремі частини (сторінки) документів, що підтверджували б їх конфіденційність.

Чиновники, не заперечуючи поваги до адвокатської таємниці, висловили сумнів у тому, що можуть визнати документи конфіденційними, не ознайомившись з ними повністю. Натомість вони пообіцяли у випадку, якщо за результатами вивчення документів вони погодяться з їх статусом захищених адвокатською таємницею, «забути» інформацію та не використовувати конфіденційні відомості в подальшому розслідуванні.

Європейський Суд своїм рішенням підтвердив право компанії не надавати документи, що стосуються отримання юридичних послуг від незалежного юридичного радника. Зміст таких документів на думку Європейського Суду в жодному разі не повинен розголошуватися, проте мають бути надані підтвердження конфіденційного статусу витребуваних матеріалів.

Проблема є надзвичайно актуальною для сучасної України. Так як дуже часто порушується право нерозголошення інформації. Адже непоодинокими є випадки, коли, наприклад, податківці під час перевірок вимагають розкриття суті отриманих платником податків від адвоката консультацій. Привід - з'ясування зв'язку адвокатських послуг з господарською діяльністю платника податків - клієнта.

Тому слід активно працювати у напрямку забезпечення збереження адвокатської таємниці не як «інформації і документів в руках чи офісі адвоката» а як таємниці спілкування адвоката з клієнтом незалежно від того, у якій формі таке спілкування відбувається і де саме зберігаються його результати.

Більшість адвокатів дотримуються вимог конфіденційності, думають про наслідки неправомірних дій, та про свою репутацію, але нажаль є випадки коли адвокати, всупереч положенням даної присяги, іноді на свою користь використовують інформацію яку їм довірив клієнт.

Список використаних джерел

1. Конституція України
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282)
3. Царьова Н. Адвокатська таємниця // Адвокатські вісті. 2001. № 9.